

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู
กลุ่มสหวิทยาเขตศรีนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

วิมลวรรณ แจ่มนิล¹ ชนมณี ศิลาณุกิจ²

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครูกลุ่มสหวิทยาเขตศรีนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการครูที่ปฏิบัติการสอน จำนวน 265 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่น .965 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสถิติทดสอบค่าที (t-test แบบ Independent) การวิเคราะห์การแปรปรวนทางเดียว (One way Anova) การทดสอบรายคู่ตามวิธีของเชฟเฟ

ผลการศึกษา พบว่า (1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครู กลุ่มสหวิทยาเขตศรีนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และ (2) ข้าราชการครูที่มีระดับการศึกษา อายุ และประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีทัศนะต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตศรีนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำทางวิชาการ; ผู้บริหารสถานศึกษา; กลุ่มสหวิทยาเขตศรีนครินทร์

ประเภทบทความ: บทความวิจัย

¹นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง

2086 ถนนรามคำแหง แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร 10240 ประเทศไทย, อีเมล: aey.wimonwan@gmail.com

²รองศาสตราจารย์ ดร., คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

2086 ถนนรามคำแหง แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร 10240 ประเทศไทย, อีเมล: silanookit.oud@gmail.com

The Academic Leadership of Educational Administrators of Teachers in the United Srinakrin Campus Schools, the Secondary Educational Service Area Office Bangkok 2

Wimonwan Jangnin¹ Chonmanee Silanookit²

Abstract

The purposes of this research were to study and compare the academic leadership of educational administrators of teachers in the united Srinakarin Campus schools under the Secondary Educational Service Area Office Bangkok 2. The samplings were 265 government teachers. Data collection tools were 5-level estimation scale questionnaires with the reliability of 0.965. The statistics used in the data analysis were frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation, *t*-test, One-way ANOVA, and Scheffe's method.

Findings were as follows (1) The academic leadership of educational administrators of teachers in the United Srinakrin Campus school under the Secondary Educational Service Area Office Bangkok 2 was at a highest level, as a whole aspect. And (2) Teachers with different levels of education, ages and work experiences had different opinions on the level of academic leadership of educational administrators of teachers at Srinakrin Campus School under the Secondary Educational Service Area Office Bangkok 2 in overall, significantly at the statistical level of .05.

Keywords: The Academic Leadership of Educational Administrators; School Administrators;
The United Campus Srinakrin School

Type of Article: Research Article

---

¹Student, Master of Education Program in Educational Administration, Ramkhamhaeng University

2086 Ramkhamhaeng Road, Huamark, Bangkok, Bangkok 10240, Thailand, E-mail: aey.wimonwan@gmail.com

²Assoc. Prof. Dr., Faculty of Education, Ramkhamhaeng University

2086 Ramkhamhaeng Road, Huamark, Bangkok, Bangkok 10240, Thailand, E-mail: silanookit.oud@gmail.com

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 กล่าวถึง การปฏิรูปการศึกษาและกำหนดเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ โดยให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รวมทั้งการพัฒนาหลักสูตรและการจัดสาระการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ อย่างเต็มศักยภาพและการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมีบทบาทสำคัญในฐานะ หัวหน้าหน่วยงานที่ใกล้ชิดกับครู และผู้เรียนมากที่สุดผู้บริหารสถานศึกษานอกจากจะต้องเป็นผู้มีวิสัยทัศน์คุณธรรม จริยธรรมมีทักษะในการบริหารแล้วจำเป็นต้องเป็นผู้นำทางวิชาการ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2553, หน้า 13) การจัดการศึกษาทุกประเภท ทุกระดับชั้นนั้น งานวิชาการถือเป็นงานที่มีความสำคัญอย่างมาก เป็นงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับตัวผู้เรียนในสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งมีบทบาทในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาในสถานศึกษา จึงต้องตระหนักถึงความสำคัญของงานวิชาการ มีความรู้ความสามารถในการบริหารงานอย่างมืออาชีพ และมีภาวะผู้นำทางวิชาการที่จะผลักดันให้ภารกิจของสถานศึกษาลุล่วงไปได้ด้วยดี โดยมีการกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษากำกับ ดูแล และพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพ จะส่งผลให้การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษามีคุณภาพ นำไปสู่การรวมพลังเพื่อพัฒนางานวิชาการในสถานศึกษาอย่างแท้จริง

จากการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2 โดยในปีการศึกษา 2562 พบว่า ผลการประเมินการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีผลการทดสอบเกือบทุกวิชา ต่ำกว่าเกณฑ์ร้อยละ 50 ซึ่งผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2561 มีผลการประเมินเกือบทุกวิชา ต่ำกว่าร้อยละ 50 เช่นกัน ซึ่งปัญหาส่วนใหญ่เกิดจาก สภาพแวดล้อมในการเรียนการสอน วุฒิและประสบการณ์ในการสอน เทคนิคการสอนสมรรถนะของครูที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อันเป็นสาเหตุหนึ่งซึ่งส่งผลให้การประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติอยู่ในขั้นพื้นฐานต่ำ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2, 2562, หน้า 55) ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา จะต้องมีความภาวะผู้นำทางวิชาการ ซึ่งเป็นกระบวนการแสดงออกของผู้บริหารในการนำพาโรงเรียนไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ ตามหลักวิชาการ และการพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียนให้ออกไปเป็นแนวทางที่ดีขึ้น โดยผู้บริหารจะต้องเป็นผู้นำทางการศึกษา ผ่านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมายการเรียนรู้ การนำความรู้ ทักษะตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินงานวิชาการ เพื่อพัฒนางานการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนไม่ว่าจะเป็นการใช้กลยุทธ์ การทำกิจกรรมกลุ่มต่าง ๆ เพื่อเป็นต้นแบบที่ดีในการเรียนการสอน

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มสหวิทยาเขตศรีนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ตามองค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการ 5 ด้าน คือ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์และภารกิจของโรงเรียน ด้านการประเมินผลและการนิเทศการสอนของครู ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการใช้ความรู้ความสามารถในการพัฒนาวิชาชีพครู ซึ่งโรงเรียนในกลุ่มสหวิทยาเขตศรีนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2 เป็นหน่วยงานในพื้นที่ ที่โรงเรียนของผู้วิจัยสังกัดอยู่โดยตรงและเพื่อจะได้ทราบระดับภาวะผู้นำทางวิชาการ เพื่อนำผลการวิจัยเป็นแนวทางให้แก่ผู้บริหารในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาที่ดีเพื่อประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครูกลุ่มสหวิทยาเขตศรีนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครู กลุ่มสหวิทยาเขตศรีนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำแนกตาม ระดับการศึกษา อายุ และประสบการณ์ในการทำงาน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา โดยการสังเคราะห์ขอบข่ายภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการที่จะทำการศึกษา ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้

- 1.1 ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์และภารกิจของโรงเรียน
- 1.2 ด้านการประเมินผลและการนิเทศการสอนของครู
- 1.3 ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ
- 1.4 ด้านการจัดการเรียนการสอน
- 1.5 ด้านการใช้ความรู้ความสามารถในการพัฒนาวิชาชีพครู

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ข้าราชการครูที่ปฏิบัติการสอน กลุ่มสหวิทยาเขตศรีนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 5 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 815 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ข้าราชการครูที่ปฏิบัติการสอน กลุ่มสหวิทยาเขตศรีนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 265 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (multi-stage random sampling) (วรรณิ แกมเกตุ, 2555, หน้า 295) และได้ใช้การกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการเปิดตารางของ Cohen, Manion, and Morrison (2011, p. 147)

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ สถานภาพของข้าราชการครูกลุ่มสหวิทยาเขตศรีนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ประกอบด้วย

- 3.1.1 ระดับการศึกษา แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี
- 3.1.2 อายุ แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ น้อยกว่า 30 ปี ระหว่าง 30-40 ปี มากกว่า 40 ปี ขึ้นไป
- 3.1.3 ประสบการณ์ในการทำงาน แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ ประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 5 ปี ระหว่าง 5-10 ปี และมากกว่า 10 ปีขึ้นไป

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูกลุ่มสหวิทยาเขตศรีนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ในด้านต่าง ๆ 5 ด้าน ดังนี้

- 3.2.1 ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์และภารกิจของโรงเรียน
- 3.2.2 ด้านการประเมินผลและการนิเทศการสอนของครู

3.2.3 ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ

3.2.4 ด้านการจัดการเรียนการสอน

3.2.5 ด้านการใช้ความรู้ความสามารถในการพัฒนาวิชาชีพครู

4. ขอบเขตด้านระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัยระหว่างเดือนสิงหาคมถึงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2564

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. เพื่อนำไปพัฒนาให้เกิดภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่สูงขึ้น
2. เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาอื่น ๆ ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการจัดการสถานศึกษาที่ดีต่อไป

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

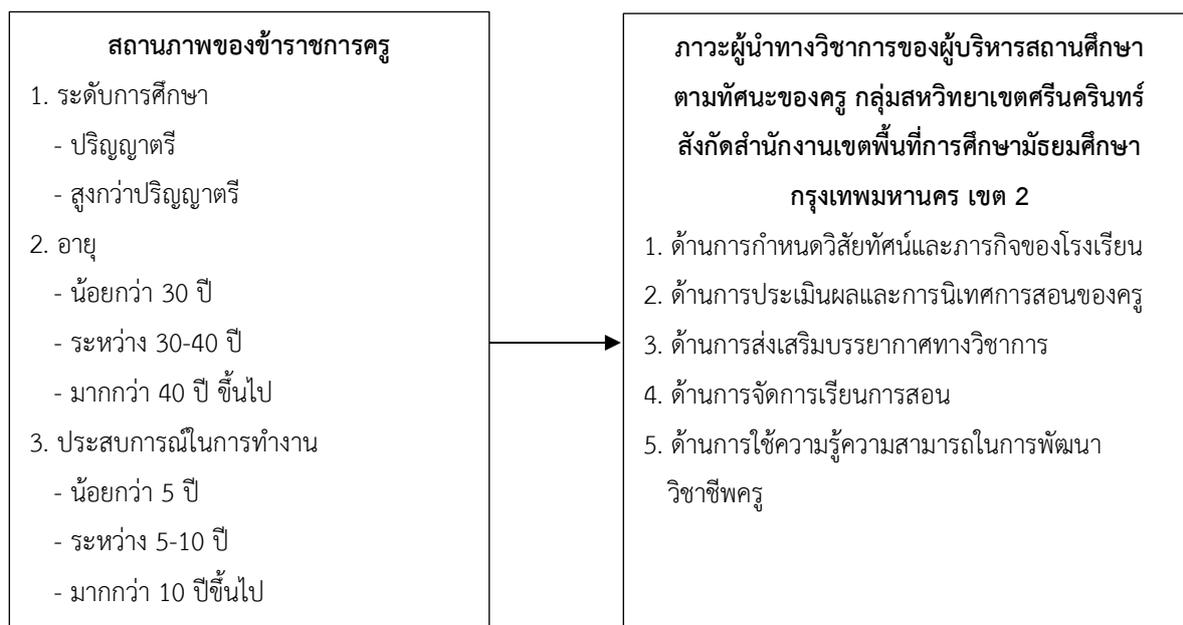
ภาวะผู้นำทางวิชาการซึ่งสังเคราะห์ได้จากการศึกษาของ กาญจนา สุระคำ (2562), เกตุสุดา กิ่งการจร (2560), ฉัตรชัย จันทา (2563), นิชานันท์ ราวัน (2560), พรรณนา เสาวรส และนันทิยา น้อยจันทร์ (2563), มณีนรัตน์ สุดเต้ (2563), มนัส ทวีกัน, สายันต์ บุญใบ และชรินดา พิมพบุตร (2561), เศรษฐพงศ์ นันท์วิงศ์ (2563), อนัญฎิยา ชารวงค์ (2561) จึงนำมากำหนดเป็นภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตศรีนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำทางการวิชาการ เป็นกระบวนการแสดงออกของผู้บริหารในการนำพาโรงเรียนไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ ตามหลักวิชาการและการพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียนให้ออกไปเป็นแนวทางที่ดีขึ้น ได้แก่ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์และภารกิจของโรงเรียน ด้านการประเมินผลและการนิเทศการสอนของครู ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการใช้ความรู้ความสามารถในการพัฒนาวิชาชีพครู

สมมติฐานของการวิจัย

1. ข้าราชการครูมีทัศนคติต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตศรีนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 อยู่ในระดับมาก
2. ข้าราชการครูที่มีระดับการศึกษา อายุ และประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีทัศนคติต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตศรีนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 แตกต่างกัน

กรอบแนวความคิดที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตศรีนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ผู้วิจัยได้สังเคราะห์จากแนวคิดที่มีผู้ได้ทำการศึกษาวิจัยไว้แล้วจึงกำหนดเป็นกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย ดังแสดงในภาพ 1

ภาพ 1 กรอบแนวความคิดที่ใช้ในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ศึกษาข้อมูลภาวะผู้นำทางวิชาการ วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบจำแนกความหมาย 5 ระดับ (Semantic Differential) เป็นรายชื่อและรายด้าน

วิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครูกลุ่มสหวิทยาเขตศรีนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำแนกตามระดับการศึกษา ด้วยการทดสอบ t -test แบบ Independent

วิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครูกลุ่มสหวิทยาเขตศรีนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำแนกอายุและประสบการณ์ในการทำงาน ด้วยการทดสอบ f -test โดยใช้สถิติการวิเคราะห์การแปรปรวนทางเดียว (One way Anova) และเปรียบเทียบรายคู่ตามวิธีของ เชฟเฟ้ (Scheffe')

วิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครูกลุ่มสหวิทยาเขตศรีนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 มาจัดทำกลุ่มของคำตอบแล้วเสนอผลการวิเคราะห์เชิงบรรยาย

ผลการวิจัย

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครู กลุ่มสหวิทยาเขตศรีนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2 พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการประเมินผลและการนิเทศของครู ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์และ

ภารกิจของโรงเรียน ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการใช้ความรู้ความสามารถในการพัฒนาวิชาชีพครูและด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ

2. การเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครู กลุ่มสหวิทยาเขตศรีนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2 พบว่า

2.1 ข้าราชการครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีทัศนะต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตศรีนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะข้าราชการครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มองผู้บริหารสถานศึกษาว่าให้การสนับสนุนและส่งเสริมให้ครูได้เข้ารับการอบรมเพื่อทำผลงานทางวิชาการ หรือการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ส่งผลให้ครูที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี และสูงกว่าระดับปริญญาตรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ข้าราชการครูที่มีอายุต่างกัน มีทัศนะต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่ม สหวิทยาเขตศรีนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2 โดยภาพรวมแตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะข้าราชการครูที่มีอายุมาก ประสบการณ์ในการบริหารงานย่อมมีมากกว่า และในขณะเดียวกันผู้บริหารรุ่นใหม่มักจะมีความรู้ ความสามารถและทักษะในด้านการใช้เทคโนโลยี ที่ทันสมัยกว่าจึงทำให้ข้าราชการครูที่มีอายุน้อยกว่า 30 ปี ระหว่าง 30-40 ปี และมากกว่า 40 ปีขึ้นไป แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์และภารกิจของโรงเรียน ด้านการประเมินผลและการนิเทศการสอนของครู ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการใช้ความรู้ความสามารถในการพัฒนาวิชาชีพครู แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 ข้าราชการครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีทัศนะต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตศรีนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2 โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะข้าราชการครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานมองผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการปฏิรูปการศึกษา เพื่อยกระดับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประชุม สัมมนา แลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านวิชาการ ส่งผลให้ ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 5 ปี ระหว่าง 5-10 ปี และมากกว่า 10 ปีขึ้นไป ต่างได้รับการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับงานวิชาการไม่เท่าเทียมกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์และภารกิจของโรงเรียน ด้านการประเมินผลและการนิเทศการสอนของครู และด้านการจัดการเรียนการสอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ด้านการใช้ความรู้ความสามารถในการพัฒนาวิชาชีพครู แตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครู กลุ่มสหวิทยาเขตศรีนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2 นั้นไม่มีข้อเสนอแนะจากผู้ตอบแบบสอบถาม

การอภิปรายผล

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู กลุ่มสหวิทยาเขตศรีนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษา ณ ปัจจุบัน จำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจในงานด้านวิชาการเป็นอย่างดี เพื่อพัฒนาหลักสูตร

และการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ มีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ทำงานเชิงรุก ทุ่มเทเพื่อแสวงหาแนวทางที่จะส่งเสริมให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษาปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเต็มศักยภาพ และให้ความสำคัญกับการประเมินผลและการนิเทศของครู การกำหนดวิสัยทัศน์และภารกิจของโรงเรียน การจัดการเรียนการสอน การใช้ความรู้ความสามารถในการพัฒนาวิชาชีพครู การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ อันเนื่องมาจากโรงเรียนในกลุ่มสหวิทยาเขตศรีนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ส่วนใหญ่เป็นสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีภาวะผู้นำทางวิชาการ มีการทำงานด้านวิชาการอย่างเป็นระบบ อีกทั้งการบริหารทางวิชาการเป็นหัวใจที่สำคัญที่สุดของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ ผลงานวิจัยของ บาลกีส กาศา (2560) ที่ได้ทำวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอกรงปินัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอกรงปินัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ ผลงานวิจัยของ นุจรศ ศาลางาม (2560) ที่ได้ทำวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เขตอำเภอสามโคก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เขตอำเภอสามโคก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน จากการศึกษาผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมากทั้งหมด ซึ่งแสดงว่าในระยะเวลาที่ผ่านมาผู้บริหารได้พัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการอย่างต่อเนื่องจึงส่งผลให้ พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับมากที่สุด จึงนำมาอภิปรายผลดังนี้

1.1 ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์และภารกิจของโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้บริหารให้ความสำคัญด้านการกำหนดวิสัยทัศน์และภารกิจของโรงเรียน มีการสื่อสารหรือประชาสัมพันธ์ ให้ครู ผู้ปกครองเข้าใจ รับทราบเป้าหมายในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รวมถึงผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจ ของโรงเรียนที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและชุมชน อีกทั้งผู้บริหารให้ความสำคัญงานด้านวิชาการเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพที่ดียิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ เกตุสุตา กิ่งการจร (2560, หน้า 81) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 สระบุรี พบว่า ด้านการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ นรชัย ภัคดิศกุลผล (2562, หน้า 126) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 พบว่า ด้านการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านการประเมินผลและการนิเทศการสอนของครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้บริหารให้ความสำคัญด้านการนิเทศและประเมินการเรียนการสอน เพื่อให้คำแนะนำและช่วยเหลือครูเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งการนิเทศการสอนสามารถสร้างความสัมพันธ์อันดี แนะนำหรือแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ และผู้บริหารให้ครูได้ใช้กระบวนการทางทฤษฎีมาเป็นฐานในการจัดการเรียนการสอน ส่งเสริมให้ครูมีภาวะความเป็นผู้นำเกิดวิสัยทัศน์ในการทำงานอย่างกว้างขวางมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วิเชียร วรรณภากร (2560, หน้า 107) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร

สถานศึกษาในอำเภอเมืองจังหวัดตราด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 17 พบว่า ด้านการนิเทศ และการประเมินการสอน อยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้บริหารให้ความสำคัญด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ มีการส่งเสริมให้ครูใช้เวลาในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง อีกทั้งผู้บริหารสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูและนักเรียนแสดงออกซึ่งความเป็นผู้นำ มีความเมตตาต่อผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาเสมอ และผู้บริหารจัดนิทรรศการ การแสดงผลการเรียนรู้ดีเด่นของนักเรียนตามโอกาสต่าง ๆ อยู่เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับ ผลงานวิจัยของ นุจรศ ศาลางาม (2560, หน้า 6) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เขตอำเภอสามโคก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 1 พบว่า ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษาให้มีบรรยากาศทางวิชาการ อยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านการจัดการเรียนการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้บริหารให้ความสำคัญด้านการจัดการเรียนการสอน มีการสนับสนุนให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ ติดตาม และประเมินผลการจัดกิจกรรมการสอนของครูให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และผู้บริหารส่งเสริมพัฒนาความก้าวหน้าวิชาชีพให้กับครูอย่างต่อเนื่องซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ นรชัย ภัคดิศกุลผล (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 พบว่า ด้านการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจจะเนื่องจากระยะเวลาที่ผ่านมาผู้บริหารโรงเรียนได้พัฒนาภาวะผู้นำอย่างต่อเนื่องจึงส่งผลให้ พบว่าภาวะผู้นำอยู่ในระดับมากที่สุด

1.5 ด้านการใช้ความรู้ความสามารถในการพัฒนาวิชาชีพครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้บริหารให้ความสำคัญด้านการพัฒนาวิชาชีพครู มีการใช้สื่อ เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ทันสมัย เพื่อช่วยให้นักเรียนบรรลุวัตถุประสงค์ในการเรียนการสอน ผู้บริหารมีบทบาทในการวางแผน จัดทำโครงการให้ครูได้รับการพัฒนาวิชาชีพด้านวิชาการและผู้บริหารสนับสนุนให้ครูศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น เพื่อความก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ นุจรศ ศาลางาม (2560, หน้า 7) ได้ทำการวิจัยความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เขตอำเภอสามโคก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 1 พบว่า ด้านการใช้ความรู้ความสามารถในการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตศรีนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2 ดังนี้

2.1 ข้าราชการครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีทัศนคติต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตศรีนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยภาพรวม และรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อาจเป็นเพราะ ข้าราชการครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีกระบวนการรับรู้ และการทำความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายของสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ต่างกัน ข้าราชการครูที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีมีความเข้าใจภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาค่อนข้างสูง เนื่องจากจากข้าราชการครูที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี โดยส่วนมาก ผ่านการศึกษาในด้านการบริหารการศึกษา จึงทำให้เข้าใจลักษณะการทำงานและคุณลักษณะของภาวะผู้นำทางวิชาแตกต่าง ทำให้มีทัศนคติเกี่ยวกับ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน

2.2 ข้าราชการครูที่มีอายุต่างกัน มีทัศนคติต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่ม สหวิทยาเขตศรีนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2 โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิชญภา สอนสร้อยทอง และทินกร พูลพุด (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอแม่वंก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า จำแนกตามอายุโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาจเป็นเพราะ ข้าราชการครูที่มีอายุมากกว่าจะประสบพบกับปัญหาและได้รับคำแนะนำ จากผู้บริหารอย่างต่อเนื่อง และมีโอกาสได้เข้าสังคมกับข้าราชการครูและผู้บริหารอย่างหลากหลาย มาเป็นระยะเวลาที่ยาวนานย่อมมีความรู้ ความคิดและทัศนคติต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารแตกต่างกัน

2.3 ข้าราชการครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีทัศนคติต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตศรีนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2 โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิชญภา สอนสร้อยทอง และทินกร พูลพุด (2562, หน้า 52) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอแม่वंก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกันมีความคิดเห็น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ .05 อาจเป็นเพราะ ข้าราชการครูที่มีประสบการณ์ได้ปฏิบัติงานในสถานศึกษามาอย่างต่อเนื่องและยาวนานมีส่วนร่วมในการทำงานกับผู้บริหารที่มีความรู้ ความคิดหลากหลายมาเป็นระยะเวลาที่แตกต่างกัน การปฏิสัมพันธ์ของข้าราชการครูดังกล่าว จึงทำให้เกิดการรับรู้และเข้าใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์และภารกิจของโรงเรียน ผู้บริหารควรมีการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบผลการเรียนของนักเรียนและการปฏิบัติการสอนของครู และผู้บริหารควรมีการจัดระบบสารสนเทศด้านผลการเรียนเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน
2. ด้านการประเมินผลและการนิเทศการสอนของครู ผู้บริหารควรให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ครู ด้านการสอนของครู หลังสังเกตการสอนเสร็จมีการแนะนำการสอนของครู และผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูนำผลการนิเทศไปใช้ในการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนครั้งต่อไปให้มีประสิทธิภาพ
3. ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ผู้บริหารควรใช้เทคนิคการบริหารงานแบบกัลยาณมิตรและยอมรับฟังความคิดเห็นทางด้านวิชาการ โดยยึดหลักประชาธิปไตย และผู้บริหารควรส่งเสริม สนับสนุน การจัดนิทรรศการ การแสดงผลการเรียนดีเด่นของนักเรียนตามโอกาสต่าง ๆ อยู่เสมอ
4. ด้านการจัดการเรียนการสอน ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบครบตามขั้นตอนและผู้บริหารควรส่งเสริม สนับสนุนให้ครูเผยแพร่ผลงานทางวิชาการให้สาธารณชนทราบ เช่น การจัดนิทรรศการ หรือป้ายนิเทศ
5. ด้านการใช้ความรู้ความสามารถในการพัฒนาวิชาชีพครู ผู้บริหารควรให้ความรู้เกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน ส่งเสริมให้ครูทำวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน และปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของตนเองอยู่เสมอ ทั้งนี้ ผู้บริหารควรให้ครูพัฒนาผลงานวิชาการ นิเทศ กำกับติดตามการปฏิบัติงานของครู ให้รายงานผลการปฏิบัติงานทุกภาคเรียน

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา สุระคำ. (2562). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครู ในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- เกตุสุดา กิ่งการจร. (2560). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 4 สระบุรี*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ฉัตรชัย จันทา. (2563). *การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดนครพนม*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- นุจรศ ศาลางาม. (2560). *ความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอสามโคก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุทมาศเขต 1*. ค้นจาก <http://www.edu-journal.ru.ac.th/index.php/abstractData/viewIndex/498.ru>
- นรชัย ภักดีศุภผล. (2562). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- นิชานันท์ ราวิน. (2560). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลการบริหารโรงเรียนสามโคกสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- บาลกีส กาษา. (2560). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอรองบึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลาเขต 1*. การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- พรรณนา เสาวรส และนันทิยา น้อยจันทร์. (2563). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนใต้*. *วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา*, 10(1), 1-10.
- พิชญภา สอนสร้อยทอง และทินกร พูลพุด. (2562). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอแม่वंก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2*. *วารสารวิจัยวิชาการ*, 2(2), 51-67.
- มณีรัตน์ สุดเต้. (2563). *แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- มนัส ทวีกัน, สายันต์ บุญใบ และชรินดา พิมพบุตร. (2561). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการ บริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่เขต 21*. *วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ*, 6(23), 67-77.
- วิเชียร วรรณภากร. (2560). *การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอเมืองจังหวัดตราด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 17*. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วรรณิ แกมเกตุ. (2555). *วิธีวิทยาการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะครุศาสตร์.

- เศรษฐพงศ์ นันภิวงค์. (2563). ความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำทางวิชาการกับประสิทธิภาพของการบริหารวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตดอยสามหมื่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 34. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองการศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยพะเยา.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2. (2562). รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาดขั้นพื้นฐาน (O-Net) ปีการศึกษา 2562. ผู้แต่ง.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2553). คู่มือคำอธิบายและแนวทางปฏิบัติตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546. ผู้แต่ง.
- อนัญติยา ซาระวงศ์. (2561). ภาวะผู้นำทางวิชาการที่ส่งผลต่อการพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารโรงเรียน. *วารสารบัณฑิตศึกษา*, 15(71), 153-163.
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2011). *Research methods in education* (7th ed.). Routledge.